

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

Методичні вказівки
до практичних занять з курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти
спеціальності 291 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії

ОДЕСА
ОЛДІ+
2024

УДК 811.161.2'276(072)

У453

Укладач:

А. М. Кіщенко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

А. П. Романченко, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців ОНУ імені І. І. Мечникова;

Л. І. Стрій, кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики ОНУ імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою філологічного
факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 4 від 04 грудня 2024 року*

У453

Українська мова за професійним спрямуванням : метод. вказівки до практичних занять з курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Одеса : ОЛДІ+, 2024. 37 с.

Пропоновані методичні вказівки стануть у пригоді під час опанування дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», яка є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Методичний матеріал спрямований на формування чіткого й правильного розуміння ролі державної мови в професійній діяльності; забезпечення досконалого володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; вироблення навичок самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвиток творчого мислення здобувачів; формування навичок оперування фаховою термінологією, редагування, коригування й перекладу наукових та ділових текстів; виховання поваги до української літературної мови та її традицій.

УДК 811.161.2'276(072)

У453

© Кіщенко А. М., 2024

ЗМІСТ

Загальні відомості.....	4
Тематика практичних занять.....	7
Практичні завдання за темами курсу.....	10
Питання для підсумкового контролю.....	31
Рекомендована література.....	33

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Мета: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, формування комунікативної грамотності студентів; набуття досвіду для формування професійної майстерності та конкурентноздатності сучасного фахівця; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики й термінології свого фаху, використання різних типів словників; практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання: сформувати чітке й правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвивати творче мислення студентів; сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування й перекладу наукових та ділових текстів; виховати повагу до української літературної мови та її традицій.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей:**

Інтегральних (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальних (ЗК):

ЗК01. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних:

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

Програмні результати навчання (ПРН):

PH01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

PH06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

PH08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

PH09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

PH10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

PH12. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проектів.

PH13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

PH16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

Здобувач освіти повинен **знати**:

- нормативно-правові акти, ДСТУ, документи МОЗ та МОН України, Конституцію України;
- теоретичні підходи до аналізу ролі української мови у зовнішній політиці;
- природу мовних наративів у формуванні сучасних двосторонніх та регіональних відносин;
- методи спілкування та міжособистісної взаємодії, роботи в команді;
- типи й форми ділового спілкування;
- особливості професійного спілкування;
- правила сучасного ділового й фахового спілкування;
- лексичні, орфоепічні, орфографічні, граматичні й стилістичні норми сучасної ділової української мови;
- загальні вимоги до складання та оформлення документації відповідно до чинних державних стандартів та інших нормативних документів;
- терміни, професіоналізми та фразеологію майбутнього фаху;
- особливості жанрів наукового, офіційного стилів (дипломатичного підстилю) сучасної української літературної мови;
- закони, стратегії, тактики та основні засоби спілкування;

- вимоги до написання та оформлення академічних текстів;
- правила оформлення посилань і цитувань в академічних роботах;
- джерела наукової інформації та методики інформаційного пошуку;
- основи культури професійного мовлення;
- етикет ділового спілкування;
- стилі й типи мовлення;
- вимоги до професійних текстів;
- закони й норми дипломатичного етикету
- закони, норми й особливості міжнародного етикету
- принципи та функції мовленнєвого етикету
- культуру публічного виступу, його різновиди

Здобувач освіти повинен **уміти**:

- орієнтуватися в проблемах функціонування літературної мови на сучасному етапі;
- застосовувати доробки сучасних теорій міжнародних відносин для аналізу мовних наративів у зовнішній політиці України;
- дотримуватися норм культури усного й писемного мовлення;
- знаходити й виправляти в тексті мовленнєві помилки;
- вільно володіти мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів;
- володіти культурою діалогу та полілогу;
- створювати, корегувати різноманітні документи;
- застосовувати фахову термінологію у різноманітних комунікативних процесах;
- користуватися лінгвістичними та термінологічними словниками;
- вживати методики інформаційного пошуку в різних джерелах;
- перекладати тексти українською мовою, використовуючи словники, адаптувати до ситуації спілкування;
- брати участь у процесі ділового спілкування;
- готуватися до публічного виступу, брати участь у публічному виступі;
- дотримуватися етикету спілкування;
- застосовувати формули мовленнєвого етикету залежно від ситуації;
- використовувати прийоми новизни, проблемні ситуації в публічних виступах;
- використовувати різноманітні вербальні і невербальні засоби впливу на співрозмовника під час фахового спілкування;
- дотримуватися правил дипломатичного етикету, міжнародного етикету.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Мова та література у зовнішній політиці України: сучасні приклади. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Поняття про мовну норму. Типи мовних норм. Виконання тренувальних вправ. Формування здатності спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.	2	
2	Тема 2. Володіння державною мовою як ознака професійної компетенції фахівця. Виконання тренувальних вправ. Формування здатності спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.	2	
3	Тема 3. Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Основні ознаки та вимоги до функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового й наукового стилів. Специфіка офіційно-ділового стилю. Виконання тренувальних вправ. Формування вміння характеризувати граматичні, лексичні, синтаксичні особливості текстів різних стилів мовлення.	2	
4	Тема 4. Орфоепічні, орфографічні та акцентуаційні норми фахового мовлення. Лексичні норми фахового мовлення. Виконання тренувальних вправ. Формування вміння й навички: дотримання норм культури усного й писемного мовлення; вільного володіння мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів.	2	
5	Тема 5. Морфологічні норми фахового мовлення. Виконання тренувальних вправ. Формування вміння й навички: дотримання норм культури усного й писемного мовлення; вільного володіння мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів; володіння культурою діалогу та полілогу; застосування фахової термінології у різноманітних комунікативних процесах.	2	
6	Тема 6. Синтаксичні норми фахового мовлення. Пунктуаційні норми української мови. Виконання тренувальних вправ. Формування вміння й навички:	2	

	дотримання норм культури усного й писемного мовлення; здатності спілкуватися українською літературною мовою як усно так і письмово.		
7	Тема 7. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Студенти опрацьовують ДСТУ 4163:2020, виконують тренувальні вправи. Формування вмінь та навичок: створення, корегування різноманітних документів; вживання методики інформаційного пошуку в різних джерелах.	2	
8	Тема 8. Культура мови й мовлення як основа фахової мовленнєвої компетенції. Виконання тренувальних вправ. Формування вмінь та навичок: дотримання норм культури усного й писемного мовлення; вільного володіння мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів; володіння культурою діалогу та полілогу; використання різноманітних вербальних і невербальних засобів впливу на співрозмовника під час фахового спілкування. Вироблення вміння за ПРН вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.	2	
9	Тема 9. Мовний етикет української науки. Специфіка наукового стилю. Особливості оформлення бібліографії. Студенти опрацьовують ДСТУ 8302:2015, виконують тренувальні вправи. Формування вмінь та навичок: застосовувати фахову термінологію в різноманітних комунікативних процесах; користуватися лінгвістичними та термінологічними словниками; вживати методики інформаційного пошуку в різних джерелах.	2	
10	Тема 10. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Види публічних виступів. Підготовка до публічного виступу. Мистецтво аргументації під час публічних виступів. Культура сприймання публічного виступу. Уміння ставити запитання, уміння слухати. Мистецтво презентації себе (презентація-розповідь про себе, візитна картка). Імідж доповідача. Формування вмінь та навичок: дотримання норм культури усного й писемного мовлення; вільного володіння мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів; володіння культурою діалогу та полілогу; використання різноманітних вербальних і невербальних засобів впливу на співрозмовника під час фахового спілкування. Вироблення вміння за ПРН		

	вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії.		
11	Тема 11. Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі. Виконання тренувальних вправ. Формування вмій та навичок: дотримуватися етикету спілкування дотримуватися норм культури усного й писемного мовлення; вільно володіти мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів; володіти культурою діалогу та полілогу; використовувати різноманітні вербальні і невербальні засоби впливу на співрозмовника під час фахового спілкування. Вироблення вміння за ПРН вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.	2	
12	Тема 12. Особливості перекладу фахових текстів. Виконання тренувальних вправ. Формування вмій та навичок: застосовувати фахову термінологію у різноманітних комунікативних процесах; користуватися лінгвістичними та термінологічними словниками; вживати методики інформаційного пошуку в різних джерелах; перекладати тексти українською мовою, використовуючи словники, адаптувати до ситуації спілкування. Вироблення вміння за ПРН вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.	2	
	Разом	24	

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Мова та література у зовнішній політиці України: сучасні приклади. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Поняття про мовну норму. Типи мовних норм.

1. Увідповідніть мовні норми з їхніми визначеннями.

1. Орфоепічна норма	А слововживання у властивих словам значеннях відповідно до змісту на сучасному етапі
2. Акцентуаційна норма	Б правильність уживання наголосу
3. Лексична норма	В відбір мовних складників відповідно до умов спілкування
4. Орфографічна норма	Г правильне вживання граматичних форм слів та усталену побудову речень, словосполучень
5. Граматична норма	Ґ правила написання слів та їхніх частин
6. Стилістична норма	Д правильність уживання звуків і звукосполучень, закону милозвучності української мови

2. Утворіть словосполучення. Зазначте, якими нормами керувалися.

(Засвоювати, освоювати) правила; (ознайомити, познайомити) з приятелями; фінансові (витрати, втрати); умови (виплати, оплати, плати); (виплати, оплата, плата) за навчання; (обумовлювати, зумовлювати) якість; (обумовлювати, зумовлювати) пунктом договору; (професійний, професіональний) обов'язок; (прихильник, шанувальник, послідовник) таланту; (доступний, зрозумілий) виклад; (обіймати, посідати, охоплювати) посаду; (свідоцтво, посвідчення, посвідка) про народження; (сперечання, спір, дискусія) у пресі; (говорити, казати, висловлювати) думки; виборча (компанія, кампанія); (оплачувати, сплачувати, платити) борги; (діставати, здобувати, набувати) освіту; (характеризувати, описувати, відрекомендовувати) особу; (вичерпна, фундаментальна, глибока) відповідь; (вирішальні, корінні, ґрунтовні) зміни.

3. Запишіть слова відповідно до орфографічної норми.

Транс/національний, внутрішньо/континентальний, золото/валютний, валютно/фінансовий, між/континентальний, де/факто, де/юре, договірно/правовий, право/суб..ектн..сть, право/наступництво, міжнародно/правовий, теле/мовлення, транс/кордонний, між/урядовий, штаб/квартира, валютно/фінансовий, одно/голосно, загально/визнаний, центрально/європейський, міжнародно/договірний, зовнішньо/політичний, євро/атлантичний, програмно/цільовий, державо/творення, військово/політичний, країни/партнери, пан/американський, пан/європейський, пан/азійський, багато/сторонній, загально/європейський, суспільно/політичний, суспільно/шкідливий, само/визначення, північно/атлантичний, різно/рівневий, поза/блоковість, нон/грата, статус/кво.

4. Прочитайте уривки з художніх творів українських письменників. Які асоціації спричиняють у вас образи цих творів? Що таке алюзія?

І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.
Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви
(Ліна Костенко).

Розп'ято нас між заходом і сходом.
Що не орел — печінку нам довбе.
Зласкався, доле, над моїм народом,
щоб він не дався знівечить себе!
(Ліна Костенко)

У всякого своя доля
І свій шлях широкий,
Той мурує, той руйнує,
Той неситим оком
За край світа зазирає,
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину
(Тарас Шевченко).

Не журись, коли недоля
В край чужий тебе закине!
Рідний край у тебе в серці,
Поки спогад ще не гинеє
(Леся Українка).

5. Прокоментуйте цитати відомих українських письменників, культурних діячів. Що таке наратив? Які наративи ви бачите в уривках? Дайте визначення поняттям «метафора» й «евфемізм».

«...тепер, на тлі нашої арти, мають виступити широким фронтом наші "книжники і фарисеї": ті, хто вміє "в слова і сенси". Маємо допомогти цивілізованому світові замінити захитаний російськоцентричний дискурс — україноцентричним» (Оксана Забужко).

«З приводу ліквідації крейсера „Москва": спершу було слово (спершу завжди буває слово), і це було слово українського прикордонника. Слово поширилося по всій землі — і через 6 тижнів рускій воєнний корабль прибув на місце, по слову черкашанина» (Оксана Забужко).

«...геноцид — поняття багатопланове. Розстріляний у голову пам'ятник Шевченкові в Бородянці — такий самий складник геноциду, як і розстрілювані рос. окупантами на місцях українські вчителі й священники: по суті, це реконструкторство в мініатюрі сталінської „повномасштабної зачистки" України 1930—1934 рр., де Голодомор був тільки „частиною програми» (Оксана Забужко).

«...головна функція мистецтва: зменшувати у світі суму болю. І війна нам усім про неї нагадала» (Оксана Забужко).

«Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову» (Ліна Костенко).

«У всіх народів мова — це засіб спілкування, у нас це — фактор відчуження» (Ліна Костенко).

6. Прокоментуйте поняття «проросійські» і «проукраїнські» сили, «українська криза», «спірні території». Як ці поняття проявляються в міжнародній політиці?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Володіння державною мовою як ознака професійної компетенції фахівця

- 1. Дайте відповідь на запитання: У чому полягає державотворча роль мови?**
- 2. Однією з норм ухваленого в 2019 році Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є наявність адміністративної відповідальності за його порушення (за невикористання державної мови в публічних сферах суспільного життя — освіті, науці, культурі, ЗМІ, органах державного управління; така мовна практика давно існує в багатьох європейських цивілізованих країнах). Дайте відповідь на запитання: Чи доречною є така норма закону? Чи, можливо, українізація має бути «лагідною»? (якщо так, то наведіть приклади, які підтверджують її ефективність).**
- 3. Дайте відповідь на запитання: Як ви розумієте поняття деколонізації, зокрема мовної деколонізації? Висловтесь: Чи потрібна нам мовна деколонізація й чому?**
- 4. Назвіть мови міжнародного спілкування.**
- 5. Дайте відповідь на запитання: Як, на вашу думку, міграційні процеси можуть впливати на мовну ситуацію в країні?**
- 6. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів. Доведіть слушність уживання запозичених слів і їхніх відповідників, у яких ситуаціях доречно? Поясніть, як ви розумієте термін *пуризм*.**

Анархія, апелювати, аргумент, генеральний, дебати, домінувати, електорат, конвенція, координувати, легітимний, лімітувати, прерогатива, агресор,

асистент, інтеграція, паритет, адекватний, амбіція, антагонізм, анулювати, візит, директива, епізод, інструмент, кваліфікувати, конкурент, консенсус, консолідація, констатувати, критерій, ліберальний, лозунг, мітинг, нейтралітет, пакт, превентивний, ранг, протектор, раціонально, реалізувати, регламент, ренегат, репресія, санкціонувати, сатисфакція, унітарний.

7. Відредагуйте речення.

1. У рамках програми Україна отримає новітнє озброєння. 2. По відношенню до іншої частини населення держави, не займає домінуючого положення. 3. Захист прав і свобод людини як чинник світової стабільності і забезпечення безпеки держави. 4. Мова йде про подальше розширення зони відповідальності НАТО, яка поширюється практично на весь світ. 5. До пріоритетних проектів можна віднести створення транспортного коридору. 6. Основні напрямки зовнішньої політики України. 7. Вступ договору в силу означає, що його сторони набувають прав і мають зобов'язання, передбачені цим договором. 8. Договірніо-правова база міжнародних відношень України опирається на безліч документів різного змістовного навантаження, але не всі вони виконуються.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Основні ознаки та вимоги до функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового й наукового стилів. Специфіка офіційно-ділового стилю

1. Визначте фахове спрямування тексту. Знайдіть у ньому стилістичні помилки або випадки, що можуть мати кращий варіант. Виправте їх.

Політичний притулок (англ. Political asylum місце, що забезпечує недоторканність). Надання державою іноземному громадянину або особі без громадянства можливості уникати переслідувань по політичним мотивам на своїй території. Підстави надання П. п. встановлюються національним законодавством. П. п. надається особам, які шукають притулку і захисту від переслідування або реальної загрози стати жертвою переслідування в країні перебування за суспільно-політичну діяльність і переконання, що не суперечать демократичним переконанням і принципам, визначеним світовим співтовариством, нормам міжнародного права. Особа може бути позбавлена П. п. по мотивах державної безпеки у випадку її діяльності, яка суперечить цілям і принципам ООН, або якщо вона вчинила злочин і з приводу неї є звинувачуючий судовий вирок, що вступив в законну силу і повинен бути виконаний. Згідно ст. 14 Загальної декларації прав людини кожний має право на П. п. від переслідувань в іншій країні. Декларація про територіальний притулок (1967 р.) устанавлює принципи, якими повинна керуватися держава у своїй практиці надання територіального притулку. Одним із принципів являється принцип відказу у поверненні (фр. non-refoulement), тобто заборона примусової висилки особи в країну, знаходження в якій є для неї небезпечним.

Можливість надання іноземцям та особам без громадянства притулку в Україні передбачена Конституцією України (ч. 2 ст. 26).

2. Відредагуйте текст. Зразком якого функціонального стилю української літературної мови є цей текст? Доведіть думку.

Нині відбуваєт..ся уніф...кац...я укра...нс...ко... т...рмінологі... міжнародного права. Часто можн.. спостер..гати співіснуван...я абсолютно протилежних поглядів на в...користан..я тих чи тих термінів. Де/кому до/вподоби терміни «амбасадор» «амбасада» де/хто захоплю...т...ся словами «колізія» «імплементация» інші/ж ві..чувають ант...патію до таких термінів. Як зазначає дослідник С. Караванський аналізуючи зокрема слово «амбасада» воно пр..йшло до галиц..кого варі..нта українс..кої мови з пол...с...кої. Але/ж за княжої доби і за Козач...ини у/в Україні при...мали і/й пос...лали послів. Потреби вит...скати з в/ужитку укра..нс..кі слова зазначає він на корис..т.. «чужаків» не/має ні/якої.

3. Розгляньте подані синонімічні ряди. Уведіть подані конструкції в контекст (відповідно до стилю мовлення).

Ліквідувати, знищити, викоренити, припинити, скасувати; хвалити, розхвалювати, вихваляти, відзначити успіхи в роботі; доводити, аргументувати, навести неспростовні докази; вада, хиба, недолік, огріх, дефект; сказати, промовити, висловитися, виголосити, лягнути, відповісти, як в око вліпити, розповісти, звеліти, запропонувати, наказати, наговорити, донести, викласти свою думку, закликати.

4. Які з названих термінів перебувають на периферії, є застарілими: *договір, трактат, угода, конкордат, реверсалії, компроміс, регламент, пакт, хартія*? Аргументуйте свою відповідь.

5. З поданих варіантів слововживання, які часто трапляються в документах, виберіть граматично правильні конструкції й обґрунтуйте свій вибір.

Поставити за приклад/поставити у приклад, по наказу ректора/за наказом ректора, заслуговувати уваги/заслуговувати увагу/заслуговувати на увагу, працювати по сумісництву/працювати за сумісництвом, завідуючий кафедри/завідуючий кафедрою/завідувач кафедри/завідувач кафедрою, рішення недосконале по багатьом причинам/рішення недосконале з багатьох причин, за ініціативою працівників/з ініціативи працівників/по ініціативі працівників, високий ступінь відповідальності/висока ступінь відповідальності, відповідно наказу керівника/у відповідності до наказу керівника/відповідно до наказу керівника, характерний тому часові/ характерний для того часу.

6. Виправте мовностилістичні помилки в реченнях. Який стиль мовлення репрезентують подані речення?

1. Забезпечення виконання договорів покладено на міжнародні комісії в рамках Ради Європи, Євросоюзу, ООН тощо. 2. Рада Північноатлантичного співробітництва (РПАС) була реорганізована в Раду євроатлантичного партнерства (РЄАП) у 1997 р. 3. Опираючись на присутню договірно-правову базу, Україна і НАТО кожний рік розробляють цільові плани. 4. Державна рада по питанням європейської і євроатлантичної інтеграції України прийняла

рішення «Про дальші заходи у сфері європейської і євроатлантичної інтеграції України», у якому мова йшла про План дій Україна — НАТО. 5. Переміщені особи можуть бути визначені як люди, що залишили своє місце проживання через соціальні, екологічні або політичні негаразди, але залишилися в межах своєї країни (внутрішні біженці), або не мають статусу біженців у країні за кордоном. 6. В разі оголошення персоною нон грата особа має залишити державу перебування на протязі 24 годин. 7. У теорії і практиці сучасної дипломатії першочерговим завданням є створення всеохоплюючої системи міжнародної безпеки, протистояння зовнішнім загрозам стабільності і миру, захист прав і свобод людини.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Орфоепічні, орфографічні й акцентуаційні норми фахового мовлення. Лексичні норми фахового мовлення.

1. У поданих словах поставте наголос. У сумнівних чи складних для вас випадках звертайтеся до довідкових видань. Запам'ятайте наголошення цих слів.

Здійснити, посередині, визволення, визвольний, помилка, гуртожиток, обмін, легкий, розпад, рукопис, біднота, розвідка, висіти, кидати, перепис, вигода, боляче, заголовок, також, нездійснений, нездійснений, одноразовий, сільськогосподарський, підлітковий, трубопровід, урочистий, одинадцять, чотирнадцять, одноліток, громадський, байдуже, кілометр, послуга, було, разом, докір, ганьбити, весняний, інженерія, завдання, запитання, виразний, випадок, вимога, визнання, черговий, відповісти, бюрократія, індустрія, симетрія, гуртовий, котрий, наклеп, квартал, бюлетень, несемо, медикаменти, перепустка, показник, маркетинг, витрати, грошей, договір, зазвичай, каталог, листопад, недогляд, протяг, прошарок, розголос.

2. Запишіть слова відповідно до норм чинного правопису.

Компл..мент, д..ф..ц..т, конгрес.., ір..едента, конт..нуїтет, ір..ац..ональний, р..гдаг, сторт..нг, норве..ький, да..ький, німе..ький, лег..тимн..сть, меджл..с, мажор..тарний, рат..ф..кац..я, ком..ісар..ат, д..л..гація, почес..ний, вр..гулюван..я, арб..траж, р..конструкція, інв..стиція, зобов..язання, р..гламент, ін...ц..ятива, ас..амблея, пр...ор..тет, ін...овація, воз..єднання, амбас..адор, парламен..ський, контр..бутор, Тадж..к..стан, ташкен..ський, м..морандум, марок..анський, н..ю/йор..ський, малак..ський, Узбек..стан, С..рія, К..пр, рас..зм, раш..зм, нац..зм, нац..оналізм, пр..в..нтивний, пр...освященство, прт..ндент, пр..з..дент, недоторкан..сть, недоторка́н..ний, пар..тет, пр..належність.

3. Про які поняття — *угода чи пакт* — ідеться у визначеннях? Поясніть різницю.

1. ..міжнародний договір, який регулює такі питання, як забезпечення колективної безпеки, взаємодопомога, ненапад і т. ін., або який встановлює норми та принципи, що мають основоположне значення для конкретних галузей співробітництва. 2. ..міжнародно-правовий акт, присвячений конкретним питанням взаємовідносин держав-учасниць.

4. Доповніть речення, правильно вживаючи слова *відносно* — *стосовно* — *щодо* — *з приводу*.

1. Як проголошувалося в Декларації всесвітньої конференції ... політики в галузі культури... 2. Обговорено акти національного законодавства України ... охорони і використання пам'яток історії та культури. 3. На стан торгівлі не можуть не вплинути наміри Росії ... введення квот на товари українського експорту. 4. Було досягнуто багатосторонньої угоди ... виробничої кооперації між країнами — членами СНД. 5. Слід остерігатися непродуманих, імпульсивних реакцій на ті чи ті акції, здійснені ... України. 6. Розгляньмо результати тривалих і численних розвідок ... створення оптимальної моделі світового порядку. 7. Оскільки належність Севастополя Україні засвідчена документально і визнана світовим співтовариством, то ніяких переговорів ... статусу міста Україна вести не буде. 8. Враховується також Декларація всесвітньої конференції ... повернення в Україну культурних цінностей народу, які перебувають поза її межами.

5. Яке з двох слів — *домогатися* чи *досягати* — доречно вжити в цих реченнях?

1. Проаналізуймо все, чого ми ... у сфері зовнішньої політики за останні два роки. 2. Сьогодні нам особливо приємно відзначити, що ми ... найважливішої на цьому етапі мети — зовнішнього забезпечення зміцнення незалежності України. 3. Сьогодні для нас надзвичайно важливо ... розуміння світовою громадськістю наших внутрішніх проблем.

6. Поясніть різницю в значенні слів-паронімів, користуючись словником та довідковою літературою.

Адресат – адресант, братство – братерство, веліти – воліти, вид – вигляд, зазначити – відзначити, вправа – управа, вражати – уражати, гамувати – тамувати, гастарбайтер – остарбайтер, гніт – гніт, грант – гранд, декваліфікація – дискваліфікація, дипломат – дипломант, посланець – посол, діляниця – ділянка, допускати – припускати, завдання – задача, заснований – оснований, захист – захисток, збірка – збірник, інцидент – прецедент, керувати – кермувати, логіст – логістик, нагода – пригода, нараз – наразі, нервувати – нервуватися, нескінчений – нескінченний, обумовлювати – зумовлювати, оман – омана, особистий – особовий, паливо – пальне, пам'ятник – пам'ятка, пансіон – пансіонат, парламентар – парламентарій, патронат – патронаж, печатка – печать, підбор – підбір, пожежний – пожежник, покажчик – показний, посмішка – усмішка, приводити – призводити, пригадати – прогадати, реєстр – реєстр, реклама – рекламація, робочий – робітничий, сеньйор – синьйор, подвижник – сподвижник, спосіб – засіб, стан – становище, ступінь – степінь, учта – почет, ущент – ущерть.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Морфологічні норми фахового мовлення

1. Поставте подані іменники у форму родового відмінка. Поясніть уживання закінчень -а/ -я; -у/ -ю.

Демарш, кворум, брифінг, нонсенс, демпінг, депозитарій, дипломат, округ, корпус, представник, договір, прапор, дуаен, Іран, Кіпр, Рим, Київ, емісар, банк, союз, іммігрант, долар, експерт, імпорт, Блажко, Ромодан, Ліван, обмін, Вашингтон, Іртиш, кондомініум, конкордат, консенсус, патент, ранг, кур'єр, меморандум, фонд, мораторій, режим, нейтралітет, нунцій, олігарх, паритет, посол, прецедент, прийом, протокол, статут, ультиматум, агреман, альтернат, арбітраж, бенілюкс, бойкот, візит, геноцид, гімн, Лейпциг, Париж, Памір, Китай, Донбас, Харків, Дністер, Крит, Тибет, Люксембург, нейтралітет, супровід.

2. Прикметники, що в дужках, поставте у форму потрібного роду.

(Торговий) аташе, (довгостроковий) ембарго, (актуальний) інтерв'ю, (агресивний) лобі, (невдячний) протезе, (від'ємний) сальдо, (європейський) турне, (комунікабельний) конферансьє, (святковий) Токіо, (вечірній) Тбілісі, (древній) Кутаїсі, (далекий) Мехіко, (загадковий) Капрі, (повноводний) Міссурі, (короткий) резюме, (далекоглядний) комюніке, (милий) візаві, (прискіпливий) рантьє, (функціональний) резюме, (пишний) рококо, (пізній) рандеву, (безстрашний) тореро, (прислужливий) кабальєро, (вичерпний) портфоліо, (серйозний) сек'юриті, (чинний) вето, (нерозбірливий) підпис, (стародавній) рукопис, (складний) путь, (небезпечний) ковід, (повний) силабус, (настінний) живопис, (передбачуваний) фіаско, (стильний) прет-а-порте.

3. Поставте подані конструкції в давальному відмінку однини, дотримуючи сь закону милозвучності.

Редактор Степанян Рафаїл Самвелович; лікар Бурлака Валентин Федорович; головний аташе Бурлаченко Георгій Васильович; завідувач лабораторії Костиха Сергій Геннадійович; посол Мартинюк Ігор Семенович; чиншовик Боруля Мартин Опанасович; декан Понятнов Всеволод Русланович; конструктор Шалару Дмитро Сергійович; інженер Циберман Самуїл Адольфович; головний технолог Шевчук Василь Миколайович; пан президент Тарасенко Любомир Прокопович; колега Падоліст Микола Тарасович, посол Коротич Ернест Ізидорович, фінансист Брітченко Василь Геннадійович, промисловець Чикур Трохим Андрійович, юрист Гулько Борис Іванович.

4. Розшифруйте абрєвіатури, запишіть згідно з орфографічною нормою. Визначте їх рід.

АЯЕ, БАГІ, ЄАВТ, ЄБРР, ЄЕК, НАТО, МАГАТЕ, МАР, МОП, МТП, ОБСЄ, ПРООН, СБ, СНД, СОІВ, СООЗ, ЦЕРН, ЧЕС, МВФ, ООН, СТО (2 значення).

5. Зредагуйте хибні форми активних дієприкметників. Замініть іменником, прикметником, пасивний дієприкметником або описовою конструкцією.

Зростаючий, воюючий, наступаючий, слабнучий, гордящийся, вислизаючий, зміцнюючий, гинучий, розтліваючий, зникаючий, розуміючий, прилягаючий,

граючий, купуючий, перевіряючий, домовляючийся, голосуючий, вибираючий, відповідаючий, промовляючий, керуючий, пануючий, ворогуючий, пишучий, початкуючий, практикуючий, лікуючий, виконуючий обов'язки, поважаючий.

6. Утворіть нормативні форми дієслів 1-ої особи множини наказового способу, уникаючи вживання «давайте».

Давайте плекати, давайте економити, давайте ставити, давайте не чіпати, давайте уникати, давайте оцінювати, давайте зробимо, давайте гарантувати, давайте виконувати, давайте голосувати, давайте перемагати, давайте враховувати, давайте не будемо сперечатися, давайте заохочувати, давайте вживати, давайте долучатися, давайте берегти, давайте ухвалимо, давайте дотримуватися, давайте працювати, давайте сподіватися, давайте боротися, давайте не будемо так.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Синтаксичні норми фахового мовлення. Пунктуаційні норми української мови

1. Узгодьте присудок із підметом, дописуючи потрібні закінчення.

1. Частина слухачів не з'явил(о)ся на підсумковий семінар. 2. Декілька секретар(о) виконал(о) завдання. 3. Сьогодні не з'яв(о)ся на роботу багато шофер() автопідприємства. 4. Низка випускників залишил()ся працювати в Національному університеті імені Тараса Шевченка. 5. Частина членів комісії дійшл(о) думки про припинення дії постанови. 6. Кілька промовців буд(о) запрош(о) до роботи конференції. 7. У доповідній записці йшлося про те, що дехто із керівництва фірми намага()ться приховати факти незаконного продажу матеріалів. 8. Усі, хто пройш(о) реєстрацію, будуть забезпечені запрошеннями і програмами. 9. Більшість працівників об'єднання пода(о) заяву про звільнення з роботи. 10. Велика кількість громадян звернул(о)ся по соціальну допомогу.

2. Утворіть синтаксично правильні словосполучення.

Пробачте (мені, мене), час (прийшов, настав), заява (поступила, надійшла), програму (подав, представив), присягу (прийняв, склав), заходи (приймати, вживати), квартиру (обставити, умеблювати), книгу (купив, придбав), застрахувати (майно, добро), дякую (вас, вам), запораука (цього, цьому), ціна (виросла, зросла), пристрасті (вляглися, вгамувалися), лічильник (включено, увімкнено), закон (вступив в силу, набув чинності), про це (дізнався, узнав), порушення (чинних, існуючих) законів, збори (прийняли, ухвалили), факти (співпадають, збігаються), сума (поступить, надійде), я (вважаю, рахую, гадаю), тиск (упав, зменшився), досвід (переймати, запозичувати), мету (переслідувати, мати), в життя (перетворювати, втілювати)кадри (підбирати, добирати), до проведення (підключити, залучити), акції (підвищуються, піднімаються), суглоб (ушкоджений, пошкоджений).

3. Відредагуйте, де потрібно, словосполучення з прийменниками ПО та ПРИ.

По домовленості, по ініціативі, по адресу, по вині, по дорученню, наказ по відділенню, піти по справах, комісія по оцінці збитків, по вимозі, по імені, по

недорозумінню, по поверненні, по всій країні, по четвер включно, звіт по темі, засідання по розкладу, ходити по кабінетах, ходити по документи, робота по дослідженню, впускають по двоє відвідувачів, по закінченні програми, по бажанню, називати по прізвищу, центр по техзабезпеченню, відпустка по догляду за дитиною, рекомендації по застосуванню, відділ по боротьбі, з липня по вересень, працювати по контракту, довідка по телефону, по наказу міністра, при вступі, при допомозі, бути при виконанні, при виході, при прийнятті рішення, при департаменті, при відділі, при небезпеці, при застосуванні, при інфляції, при збільшенні кількості, при залученні, при умові, при каденції президента N.

4. Розкрийте дужки, поставте слова у потрібний відмінок.

За участю (Тетяна Дмитрусенко), при ректорові (Андрієвський Тарас Петрович), заступникові (Бойчук Андрій Іванович), у бухгалтера (Арина Романова), для декана (Сергій Дмитрович Шаганов), панові (Субоцький Борис Іванович), немає відповідального (Панін Леонід Семенович), за підтримки (добродій Новик), укласти заяву на ім'я депутат (Овдієнко Олег Олександрович), викликати (товариш Ткачук), запросити (пан Іванців), укласти угоду з (лікарка Ігнатенко), вельмишановний (товариш командир), поважна (колега Лисюк).

5. Відредагуйте текст, виправивши мовностилістичні помилки й розставивши розділові знаки.

Міжнародні відношення являються незвичайним різновидом суспільних відношень. З однієї сторони вони своєрідне втілення внутрісуспільних відношень з іншою якісно нова система з притаманними тільки для неї рисами. Вони характеризуються взаємодією таких суб'єктів політичного життя як держави народи політичні й громадянські організації рухи і навіть окремі особи різних країн. Забезпечують інтереси соціальних груп за межами національних держав відношення між державами міждержавними організаціями партіями кампаніями приватними особами різних держав інтеграційні зв'язки які формулюють людське співтовариство. Формулюються вони під впливом зовнішньої політики країн світу у певній мірі регулюючись багатьма міжнародними нормами й цінностями що вироблені людством на протязі його історичного процесу розвитку. Тому міжнародні відношення треба розглядати як систему систем макросистему в якій функціонують у суперечливій єдності й взаємодії різні її елементи й ланки що представляють різноманітні інтереси держав ідеологічні настанови їх громадянських рухів і організацій. У ході глобалізації світогосподарських зв'язків інтенсивної політичної інтеграції держав посилення залежності людства від зброї масового знищення екологічною небезпекою на міжнародні відношення активно впливають загальнолюдські інтереси. На відміну від внутрідержавних відношень у міжнародних відношеннях відсутній апарат їх налаштування єдиний регулюючий центр якому беззастережно підкорялися б суб'єкти міжнародного політичного життя.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

1. Відредагуйте тексти заяв. Запишіть правильні варіанти.

1. Прошу надати мені академвідпустку у зв'язку з потребою догляду за дитиною. 2. Прошу Вашого дозволу на звільнення від занять у зв'язку з сімейними обставинами з 10 по 14 жовтня. 3. Прошу надати мені п'ятиденну відпустку за власний рахунок. 4. Прошу Вашого дозволу на переведення мене на заочну форму навчання за сімейними обставинами. 5. Я, Фоменко Михайло, прошу звільнити мене від пар у п'ятницю, бо я буду змагатися на олімпіаді з історії. 6. Прошу прийняти мене на роботу секретарем Вашої фірми. 7. Прошу дозволу відвідувати заняття дистанційно, бо я в лікарні. 8. Прошу звільнити мене з цієї роботи, бо я вже не можу. 9. Я, помічниця депутата Гончаренка О. В., прошу звільнити мене по власному бажанню. 10. Прошу зарахувати мене в спецгрупу по турецькій мові.

2. Відредагуйте тексти автобіографій.

1. Поступити в інститут, зайняти перше місце в олімпіаді, одержати спеціальність викладач французької мови, вступити на курси по інформатиці, працювати на посаді фельдшер-лаборант, навчатися на юридичному факультеті на спеціальності, моя сім'я складається з чотирьох чоловіків: я, мати, батько, брат, я займаюся мовою програмування. 2. В 2008 році я вступив у Національний авіаційний університет, де навчаюся до теперішнього часу. В 2009 році поступив до Київського національного університета та економічний факультет, зараз являюся студентом 1-го курсу. На протязі 2004-2009 навчався на юриста в університеті, який закінчив з гарними показниками. 3. Я, Павлова Н. М., народилася 12.09.1993 р. в м. Бориспіль Київської області. На протязі 1999-2009 рр. навчалася у середній школі № 1 м. Бориспіль. У 2009 р. вступила на спеціальність «Біржова діяльність» Київського індустріального технікуму. У 2011 р. поступила в НТУУ «КП».

3. Відредагуйте поданий документ. Який це різновид заяви?

Директору ПП Гідрострой
Бойко Васильові
Від Петраш Максима, який
Проживає за такою адресою:
м. Запоріжжя, в. Мира, кв. 7

Заява

Прошу вас звільнити мене з обіймаємої мною посади за особистим моїм бажанням по сімейним обставинам.

17.05.2022

Максим ПЕТРАШ

4. Відредагуйте заяву. Яка це заява за структурою?

Директорові ТОВ «Економікс»
Моторній Л. В.
Дмитрик Дарини,
яка мешкає по адресі:
м. Вінниця, вул. Стельмаха, буд. 53,

кв. 137, тел. 093 118 83 58

Заява

Прошу взяти мене на вільну вакансію буггалтера з 1 квітня 2019 року.

До заяви додаються:

1. Трудову книжку.
2. Копію диплома про вищу освіту.
3. Характеристику з попереднього місця роботи.
4. Копію паспорта.

26.03.2019

(Підпис)

5. Оформіть правильно реквізит «підпис/віза».

1. Директор відділу Глущик А. П. (підпис)
2. Сагієнко М. М. Директор ТОВ «Ковсталь» (підпис)
3. (підпис) головний бухгалтер О. Степаненко
4. Керівник навчального відділу підпис М. В. Шалару
5. КВ «Нова пошта» підпис Олександр Сигаєв

6. Відредагуйте текст вербальної ноти.

УКРАЇНА МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України засвідчує свою повагу Посольствам Держав-членів Європейського Союзу в Україні і має честь запросити Глав Дипломатичних Місій прийняти участь у зустрічі Прем'єр-міністра України з Послами Держав-членів Європейського Союзу, Канади, Сполучених Штатів Америки і Японії, яка станеться 15 мая цього року в 15:30 в будинку Кабінету Міністрів України (вул. Грушевського, 12, вхід центральний, 7-й поверх, мала зала). Учасники зустрічі будуть поінформовані про підготовку до Третього засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС. Управління буде завдячне Посольствам за підтвердження участі Глав Дипломатичних Місій у вказаному міроприємстві по телефонам... Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України користується нагодою, щоб поновити Посольствам Держав-членів Європейського Союзу в Україні запевнення у своїй високій повазі.

м. Київ, 12 травня 2000 року

Посольствам Держав-членів Європейського Союзу в Україні м. Київ

7. Відредагуйте текст приватного листа.

Шановний пан Посол,

Повертаючись до нашої вчорашньої приємної бесіди, хочу в котрий раз подякувати Вас за люб'язне запрошення на концерт Вашого Національного симфонічного оркестру. Я і моя дружина отримала превеличезне вдоволення від музикальних творів знаменитих класиків у віртуозному виконанні артистів оркестру. Проведений у Вас приємний вечір надовго залишиться у нашій пам'яті.

Прийміть, пан Посол, запевнення у моїй глибокій до Вас повазі.

(підпис)

8. Відредагуйте документ.

ЗАЯВА ПРЕС-ЦЕНТРУ МЗС УКРАЇНИ

У черговий раз увагу світової спільноти прикуто до південноазійського регіону, 27 травня 1999 року неподалік Індійсько-пакістанського кордону збройними силами Пакістану було збито два індійських літака.

В Україні з глибокою стурбованістю сприйнято звістку про цей інцидент. Такий розвиток подій викликає занепокоєння, оскільки може мати непередбачувані наслідки.

Ми закликаємо Індію і Пакістан виявляти стриманість і зваженість, утримуватися від поспішних необачних кроків, що можуть спричинити подальшу ескалацію напруженості в регіоні.

За цих умов особливу актуальність здобуває необхідність корінного перегляду позиції Індії і Пакістану відносно розвитку ракетних і військових ядерних програм. В Україні переконані, що беззастережне дотримання обома країнами вимог Резолюції № 1172 Ради Безпеки ООН, продовження відкритого і конструктивного діалогу, розпочатого в Лахорі, та активний пошук додаткових мір з метою розбудови довір'я і стабільності в регіоні відповідатимуть інтересам міжнародного миру і безпеки.

Існуючі між Індією і Пакістаном спірні питання мають вирішуватися виключно політичним шляхом. Україна, як головуюча країна в Спеціальній міжнародній групі з проблем ядерних випробувань в Південній Азії, готова активно посприяти в досягненні цієї благородної мети.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Культура мови й мовлення як основа фахової мовленнєвої компетенції

1. виправте помилки в конструкціях, що трапляються в наукових текстах. Які мовні явища вони ілюструють? Чи завжди доречна заміна?

Процес прийняття рішення; процес розвитку держави; аналіз взаємозв'язку між...; кожна хвилина часу; у квітні місяці; уперше знайомитися; поступальний рух уперед; за історично короткий період часу; інформаційне повідомлення; реальна дійсність; практичний досвід; об'єднані разом; головний пріоритет; значна кількість; незначна кількість; у більшості випадків; у протилежному випадку; на даний момент; на сьогоднішній день; у найближчому майбутньому; до останнього часу; складова частина; основні положення; підростаюче покоління; особи чоловічої статі; мешканці сільської місцевості; набути характеру; вести перемовини; відсутність наявності держави поза межами України; репрезентативно представлений; ця проблема досліджувалася у багатьох дослідженнях; послати посла; свій авторський доробок; статистичні підрахунки; сучасні інновації; захист відбувся рік тому назад; вся решта наукових праць; запропонувати правильні взірцеві варіанти; анормативні помилкові утворення.

2. З'ясуйте значення іншомовних термінів. Доберіть до них українські відповідники. Чи виправдане вживання англізмів?

Дедлайн, кейс, боулінг, омбудсмен, спічрайтер, вето, спікер, інцидент, реципієнт, пресинг, меценат, перформанс, ком'юніті, дефолт, інвестор, саміт,

амбасадор, копірайтер, інтерв'юер, альянс, міт, фейк, консиліум, фіксація, адаптація.

3. Уведіть подані прикметники в контекст, поясніть відмінність.

Авторитарний – авторитетний, бідний – бідолашний, виборний – виборчий, відмінний – відмітний, військовий – воєнний, віковий – віковичний, гнівливий – гнівний, дружний – дружній, жалібний – жалобний, книжковий – книжний, кореневий – корінний, крикливий – кричущий, латвійський – латиський, листопадний – листопадовий, невпізнаний – невпізнаний, неминучий – неминущий, одвічний – довічний, одноголосий – одноголосний, писемний – письмовий – письменний, південний – полуденний, подовжений – продовжений, показний – показовий, потоковий – поточний, природний – природничий, причинний – причиновий, расистський – расовий, ревливий – ревний, складений – складаний, споживчий – споживацький, тактичний – тактовний, тривкий – тривалий, церемонний – церемоніальний, численний – чисельний.

4. Відредагуйте речення. Прокоментуйте порушення культури мови й мовлення.

1. МВС надіслав повідомлення. 2. Керуючий офісом президента зробив заяву. 3. Довідка видана по місцю вимоги. 4. Пропущені заняття відпрацьовані. 5. Порядок реєстрації не нарушений. 6. Журі оголосили результати конкурса. 7. Такі ініціативи можуть лише вітатися. 8. Паспорт являється основним документом, що засвідчує особу. 9. Повідомляю Вас, що проведення реконструкції на вказаній місцевості не представляється можливою із за того що на даній ділянці проходять комунікації. 10. Прийом розпочнеться біля десятої години. 11. Більшість депутатів проголосували проти. 12. По суті заданих питань пояснюю слідує. 13. В операції має прийняти участь 25 чоловік. 14. За одну хвилину мало розпочатися засідання. 15. Кожної неділі потрібно подавати інформацію. 16. Проблема заключається у відсутності державного фінансування. 17. У нараді прийняли участь начальники всіх підрозділів управління. 18. По слідуєчому питанню виступить голова комісії. 19. Необхідно додержуватись регламенту. 20. Представники делегацій заключили договір про співробітництво.

5. Відредагуйте конструкції-кліше.

Тезис не суперечить; раніше затверджене рішення; керівництво рахує; стаття розходів; охорона оточуючого середовища; у засіданні приймали участь; представники вищестоящих організацій; не дивлячись на погодні умови; уряд добився результатів; підвести підсумки дискусії; присвоєння вченої ступені; поручити виконання; бути на його стороні; у більшості випадків; вона на хорошому рахунку; у даний момент; було сказано вище; у другий раз; у кінцевому результаті; виходячи з дослідження; віднесіться з розумінням; бігло вас познайомлю; зустрічаються недоліки; вибачте нас; дякуючи нашим військовим; велике дякуємо за співпрацю; згідно розпорядження; у відповідності до указу; виходячи з вищесказаного; дійшли до висновків; давайте заслухаємо доповідь; рішення прийнято одноголосно; підняти питання; ввести в склад; займати посаду.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Мовний етикет української науки. Специфіка наукового стилю. Особливості оформлення бібліографії

- 1. Виправте і прокоментуйте помилки у словосполученнях із наукових текстів. Складіть речення з правильними варіантами словосполучень.**

Ми рахуємо за необхідне; підводячи підсумки нашого дослідження; у дипломній приводяться приклади; можна назвати наступні методи дослідження; доказ цьому; потерпіти крах; прийняти до уваги; відповідно з; з іншого боку; до певної міри це питання досліджено; мова йдеться; торгівельні зв'язки; трьохтомна праця; список літератури можна найти наприкінці данної роботи; співпадає з назвою; географічна приналежність; використання цього терміну в нашій роботі; більша половина архівів; з наведеного пересвідчуємось; дослідження по періоду; всі дослідники сходяться на думці; звертає на увагу дослідження; згадані напрямки вивчення; на протязі останніх років; науковцями доведено.

- 2. Утворіть, де це можливо, іменники жіночого роду від поданих іменників чоловічого роду. У яких стилях можуть вживатися іменники?**

Викладач, мовознавець, учений, завідувач, дипломат, директор, доцент, професор, ректор, економіст, президент, інженер, філолог, солдат, громадянин, майор, заступник, посол, доповідач, нотаріус, кандидат наук, політик, політолог, фахівець, адвокат, офіцер, капітан, лейтенант, дослідник, інспектор, керівник, лідер, урядовець, діяч, спікер, експерт, референт, консул, міністр, радник, речник.

- 3. Поясніть значення термінів галузі дипломатії й теорії міжнародних відносин, увівши їх у контекст.**

Агреман, анексія, анклав, конклав, ембарго, апатрид, арбітраж, асамблея, біженці, бундесрат, бундестаг, віза, віче, гарант, геополітика, декларація, демаркація, дуаен, екзекватура, екстрадиція, ембарго, етикет, етноцид, імунітет, суверенітет, імператив, інтеграція, інавгурація, комбатанти, комюніке, консенсус.

- 4. Відредагуйте етикетні формули, що вживають під час захистів наукових робіт.**

1. Глибокоповажаний голова спеціалізованої вченої ради! Глибокоповажані члени спеціальної вченої ради! Шановані колеги! 2. Дозвольте сердешно подякувати голові спеціалізованої вченої ради — члену-кореспонденту Академії педагогічних наук України, доктору економічних наук, професору, моєму керівникові Чумак Володимирові Михайловичу. 3. Щиросердне дякую офіційним опонентам: докторці політичних наук, професорці 4. Завдячую кандидата соціальних наук, доцента 5. Моя вдяка всім ученим, які прислали відзиви на автореферат... . 6. Красне дякую кафедрі політології та міжнародних відносин, її завідувачеві Бурлака Сергію Юхимовичу, усім співробітникам

кафедри та зокрема професорові Синюк Аркадійові Петровичу, доцентів Пономаренкі Тетяні Вікторівній, які приклали зусиль при атестації роботи на попередніх етапах. 7. Велике дякую всім членам спеціалізованої вченої ради за участь в обговоренні моєї роботи! 8. Висловлюю особливе дякую вченому секретареві спеціалізованої вченої ради... . 9. Дякую вас за увагу! Дякую вас за питання! 10. Дякую за слухні зауваження! Проте, на мій погляд, ... я вважаю, я переконана, я дотримуюсь іншої класифікації... .

5. Відредагуйте поданий бібліографічний список відповідно до чинного ДСТУ 8302: 2015 (зі змінами 2017 року). Розмістіть в алфавітному порядку.

1. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин / Камінський А. — Львів, 1995.
2. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т/ Л.В. Губерський. К. –2004.– 760 с.
3. Коппель О.Л. Міжнародні системи. Світова політика: Навчальний посібник. – К. –2001. – 224 с.
4. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посібн. / Цимбалістий В. Ф. — 3-тє вид., доп. та випр. — Львів: Новий світ — 2007. — 360 с.
5. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: Підручн. / Мальський М. З., Мацяк М. М. — 2-ге вид., доп. та випр. — К.:Кобза, 2003.
6. Основи теорії міжнародних відносин: Навч. посібн. — Львів: Академія сухопутних військ, 2010. — 240 с.
7. Політологія: терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці/ В.М. Піча. – К.– 2000. –320 с.
8. Белоусова Н. Б. «М'яка» сила як потенціал зовнішньополітичного впливу держави/ Н. Б. Белоусова// Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2012. - Вип. 107. - Ч.І. - С. 148–151.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Види публічних виступів. Підготовка до публічного виступу. Мистецтво презентації себе. Імідж доповідача

1. Підготуйте самопрезентацію (візитну картку). Тривалість виступу 10 хв.

Орієнтуйтеся на композицію резюме. Подайте основні відомості про освіту, досвід роботи, професійні вміння й навички, досягнення, особисту інформацію.

2. Підготуйте презентацію професії, до якої готуєтесь, навчаючись у ЗВО. Скористайтеся запитаннями.

- Чим приваблює обрана професія?
- Що вам відомо про цей фах (історичний екскурс)?
- Наскільки ваша спеціальність важлива, актуальна сьогодні, у перспективі?
- Які ділові, моральні якості допоможуть вам у професійній діяльності?
- Ким ви бачите себе у майбутньому?

3. Доповніть подані теми власними роздумами. Виступіть із короткою промовою на вибрану тему.

- Правовий статус української мови як державної забезпечує ...
- Поняття «державна мова» та «офіційна мова» потрібно розглядати як ...
- Під регіональними мовами я розумію ...
- Мова є дзеркалом національної ментальності, про це яскраво свідчать такі факти ...
- Питання української мови завжди було питанням політичним, оскільки ...

4. Напишіть есе на одну із запропонованих тем. Підготуйтеся до публічного виголошення.

1. Мова - це зброя.
2. Мова – це захист.
3. Мова – це свобода.
4. Мова – це безпека.
5. Мова – це само ідентифікація.
6. Мова - це територія.
7. Мова – це зброя.
8. Мова – це розвиток.
9. Мова – це культура.
10. Мова – це подорож.

5. Прокоментуйте подані конструкції. Як вони впливають на імідж особи, яка говорить? Поясніть, як ви розумієте поняття «вербальний імідж» і вимоги до нього.

Давайте розглянемо типу графік, усе перераховане і тому подібне, він нагло бреше, більша половина всіх присутніх зрозуміли, переконуюче мовлення, пред'явив претензію, по місцю проживання, краще всіх, підвишена зарплата, поступили в продаж, при взльоті, пред'явіть посвідчення, давайте переконаємося, доброго дня, велике спасибі, вибачаюся, спускався вниз, не трогайте цього питання, ваша відповідь вірна, дивіться сюди, короче кажучи, одним слово, скажімо так, і так далі, ...зрозуміло, чи не?, е-е-е-е-е-е, це типу нове явище.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі

1. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них.

Зразок тексту

1. В Україні з глибокою стурбованістю сприйняли звістку про міжнародний інцидент. Такий розвиток подій спричиняє занепокоєння, оскільки це може мати непередбачувані наслідки.
2. Україна й надалі дотримується курсу на європейську інтеграцію, невід'ємною складовою якої є подальший

Мета мовлення

- А підтвердження
- Б застереження

розвиток і вдосконалення демократичних інститутів.

3. МЗС України вважає, що ухвалений за результатами В засвідчення обговорення документ не відображає реальної ситуації в поваги Україні.

4. Будь-коли будь-яка Сторона може письмово Г заперечення факту запропонувати додати зміни до цієї Угоди.

Д зможливість

2. Висловте ваше розуміння написаного. Як за умовними фразами офіційного документу приховується дійсний зміст дипломатії держави?

1. Уряд не може байдуже поставитися до конфлікту. 2. Уряд із занепокоєнням спостерігає. 3. Уряд змушений буде переглянути свою позицію. 4. Уряд вважає необхідним зберегти за собою право. 5. У такому випадку мій уряд буде змушений потурбуватися про власні інтереси. 6. Уряд розглядає це як недружній акт. 7. Уряд чекає на відповідь до 18.00 21 числа цього місяця. 8. Уряд не може відповідати за наслідки.

Ключові слова: уряд має намір діяти рішуче; дружба у будь-який момент може перетворитися на ворожнечу; уряд має намір втрутитися в конфлікт; уряд не дозволить; передбачається «розрив» відносин; це ультиматум; це погроза війни; готовий зумовити інцидент, що може призвести до війни.

3. Утворіть форму звертання.

Ваша Величність, Ваша Високість, сер, Ваша Світлість, Вельможний пан мілорд, герцог, мадам, Ваша Милість, леді, прем'єр-міністр, пан Президент, пане міністр, пан посол, Ваша Високоповажність, Ваша Високодостойність, пан посланник, пан директор, пан повірений у справах, Ваша Святість, Вельмишановний Отець, Ваша Королівська Вельможність, Ясний пан, Ваша Ясність, Його Святість Папа [ім'я], Святий Отець, єпископ, вікарій Ісуса Христа, наступник Князя апостолів, Верховний понтифік Вселенської церкви, Патріарх Заходу, Архієпископ і митрополит Римської провінції, суверен міста-держави Ватикан, Султан, Падишах, імператор, Монсеньор, Ваша Ясновельможність, Достойний пан посол, Високодостойний пан амбасадор, Ваша Високодостойність Пан Президент, Вельмидостойний Пан Президент, Вельмишановний Пан Президент, Ваша Екселенція, вельмишановний професор, Ваша честь пан суддя, пан полковник, Всечесніший отець.

4. Запишіть, який комплімент Ви можете сказати:

- а) після тривалих перемовин, що вдало завершилися для Вас;
- б) співробітникові/ці під час роботи;
- в) викладачеві/ці після відвідання його/її заняття;
- г) співробітникові/ці, який/яка без допомоги нотатника назвав/ла необхідні відомості.

5. Зредагуйте подані словосполучення за нормами української мови. Знайдіть і підкресліть серед них фразеологізми. Які з них можна вживати в діловому мовленні?

Діючий апарат, діюче законодавство, діюче лице, телефонна сіть, область науки, область вічних снігів, збудження кримінального діла, вищевикладені факти, в зв'язку з викладеним, довести для відома, повинен співпадати, напрямок діяльності, в порядку речей, зійти на ні, збиватися з толку, правляча верхушка, під суржиком розуміється..., відмінити наказ, відправити за решітку, проблема заключається в слідуєчому, винести подяку, прийняти міроприємства, повинним чином, в слідуєчий раз, затягувати з роботою\рішенням.

6. Знайдіть помилки у поданих конструкціях, відредагуйте. Поясніть, яка їхня роль в міжособистісному спілкуванні.

1. Я вибачаюсь. 2. Моя фамілія Кривенко. 3. До слідуєчої зустрічі. 4. Я до Вас по такому ділу. 5. До зустрічі через пару днів. 6. Скажіть, будь ласка, скільки годин. 7. Ви вірно вчинили. 8. Ви, безперечно, праві. 9. Я розділяю Вашу стурбованість. 10. Вибачаюсь, але тут Ви не праві. 11. Усього Вам самого найкращого. 12. Чи можна Вас поспитати? 13. Прошу, заходіть! Присідайте. 14. Доброго дня! 15. Усього найкращого.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

Особливості перекладу фахових текстів

1. Відредагуйте помилки, які виникають під час перекладу мовних кліше.

Міроприємство, відклонити пропозицію, підняти питання, в остаточному рахунку, по доходний податок, керуючий виробництвом, профсоюзний білет, по цьому поводу, на заключення, конкурентноспособний, заслуговує уваги, малочисленний, біля 2-х мільйонів, в області культури, проблеми в області економіки, доля правди, доля у виробництві, дякуючи вашій допомозі, співпадати з, існуючі норми закону, співставляти факти, у любий час, мало імуші громадяни, не дивлячись на, казначейство, робити заключення, знаходитись у відрядженні, нанести урону, по крайній мірі, відмітити наступне, відноситься до ряду проблем, в силу можливості, в ході обговорення, представити результати, при необхідності, конкуруючі компанії, вияснити обставини, вірний спосіб, існуючий кризи, курирує промисловість, біля п'яти процентів, вищеподані докази, аналогічні попереднім показники, дані співпадають, минулорічний звіт, це відноситься, виключає можливість, справа в наступному, у дійсності.

2. Відредагуйте конструкції із невластими для української мови активними дієприкметниками.

Бажаючі складати іспит, ворогуючі сторони, вражаючі результати, діюча армія, діючий закон, домінуючий мотив, друкуючий пристрій, мисляча людина, знаючий норми, існуючий план роботи, координуючий центр, існуючі кордони, існуючі методи, пануюча ідея, переконуючий доказ, правляча еліта, приваблююча пропозиція, уточнючі пункти договору, виступаючий на пресконференції, головуєчий на зборах, завідуєчий відділом, керуючий компанією, контролюєчий, вимірюєчий пристрій, оточуючі

люди, початкуючий, працюючий, лідируючий на ринку, перебуваючий на ремонті, перебуваючий у відрядженні, працюючий у великій компанії.

3. Знайдіть у реченнях конструкції з переносним значенням. Які особливості перекладу таких конструкцій?

1. «Тож нехай Бог береже відважних українських захисників своєї країни, які, як можуть, підтримують вогонь свободи» (Джо Байден). 2. «Ця зброя та спорядження підуть безпосередньо на передові рубежі свободи в Україні» (Джо Байден). 3. «Це темна година в європейській історії. Але навіть у найтемніші години світло перемагає» (Урсула фон дер Ляен). 4. «Ми саджаємо насіння майбутнього України. Сьогодні ми його поливаємо, а з часом український народ збере врожай» (Джо Байден). 5. «Це була житниця Європи, яка щомісяця експортувала мільйони тонн продовольства і зерна» (Джо Байден). 6. «Ми вітаємо Україну як символ демократії, але її майбутнє залишається невизначеним і висить на волосині цієї жорстокої війни» (Керолайн Лукас).

4. Знайдіть фразеологізми. Замініть їх нейтральними відповідниками. Прокоментуйте особливості перекладу фразеологічних одиниць.

1. Сьогодні між молотом і ковадлом не можна далі жити, кудись потрібно притулитися, до якогось берега. 2. Якщо ховатимуться десь по норах, як шкідливі коти, знайдемо їх і там. 3. Я не знаю, скільки у фракції покидьків, і не можу зазирнути кожному в душу. Я знаю, що люди, які клянуться на Біблії, повинні мати в собі щось людське. 4. Я категорично засуджую дії тих, хто порушив права журналістів і підняв руку на свободу преси. 5. Якщо це буря, то це буря в склянці соди. Це жодним чином не впливає на десятки мільйонів людей. Це політичний глазур. 6. Два місяці били байдики у парламенті, тепер на два місяці поїхали на Багами й Мальдіви. Де у Конституції записано, щоб законодавець міг чотири місяці бити байдики? 7. У нас, нарешті, намітився конструктивізм у роботі. Опозиція трохи заспокоїлася, вона розуміє, що треба працювати на державу, вони вже й так по вуха в лайні. 8. Дійсно, народу набрид бедлам попереднього «царювання» Щоб виправити ситуацію, її просто перегнули.

5. Відредагуйте текст після машинного перекладу.

Політичні відносини давно переступили національно-державні кордони і отримали міжнародний характер. У сучасному світі можна спостерігати різні види взаємодій між державами, між політичними та громадськими організаціями. Відносини між державами складаються крізь зовнішню політику, що являється сукупністю цілей та інтересів, які держава захищає всіма присутніми засобами у своїх відносинах з іншими країнами. У той же час сучасна міжнародна політика складається під впливом як основних політичних сил, діючих у сучасному світі, так і багатьох інших, які часто не піддаються точному обліку обставин. Саме з цих обставин сфера міжнародних відносин виступає надзвичайно важливим об'єктом політичного життя.

У політичній науці існує чисельна кількість різних підходів до розуміння природи та сутності міжнародних відносин. Однак, як показує практика, наразі найбільш поширеніший та впливовіший підхід, який кладе в основу міжнародних відносин об'єктивні інтереси держав та країн. Згідно цього

підходу політичні дії держав викликаються життєво важливими потребами народів та соціальних груп. Отже, міжнародні відносини зрештою складаються з приводу державних і міжнародних, регіональних і глобальних (світових) інтересів та проблем.

6. Знайдіть і виправте мовностилістичні помилки в тексті.

Зовнішня політика якої держави стосовно досягнення поставленої цілі реалізується різними засобами: політичними, економічними, військовими, інформаційними та подібне. До політичних засобів відноситься передусім дипломатія.

Термін «дипломатія» грецького походження. У Стародавній Греції так називали дощечку з нанесеними на неї письменами, що видавалася посланцям в інші держави як вірча грамоти і документ, що підтверджує їх повноваження. У сучасній політиці це слово використовується у вузькому та широкому значенні. У вузькому значенні дипломатія розуміється як мистецтво ведення переговорів та пошуку взаємоприйнятних рішень з метою попередження або врегулювання міжнародних конфліктів, розширення та поглиблення співробітництва між державами. У широкому значенні дипломатія являється офіційною діяльністю державних органів зовнішніх зносин по представництву, захисту та реалізації інтересів держави за кордоном. Вона здійснюється у вигляді переговорів, візитів, спеціальних конференцій та нарад, зустрічей, підготовки та укладання двосторонніх та багатосторонніх угод тощо.

У процесі дипломатичних відносин реалізуються функції представлення інтересів держав, отримання та обміну інформацією.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Поняття про мовну норму. Типи мовних норм.
2. Сучасна українська літературна мова як засіб професійного спілкування. Державотворча роль мови. Поняття державної мови. Функції мови.
3. Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Основні ознаки та вимоги до функціональних стилів.
4. Специфіка офіційно-ділового стилю. Підстили офіційно-ділового стилю. Жанри цих підстилів.
5. Документ як основна одиниця писемної форми ділового професійного спілкування. Класифікація документів за різними ознаками.
6. Реквізит – елемент документа. Основні реквізити. Основні вимоги до змісту та розташування реквізитів. Формуляр, бланк документа. Правила оформлення сторінки.
7. Вимоги до оформлення окремих документів. Характеристика. Рекомендаційний лист. Спільне та відмінне.
8. Вимоги до оформлення окремих документів щодо особового складу. Автобіографія. Резюме. Різниця між цими двома документами.
9. Вимоги до оформлення окремих обліково-фінансових документів. Розписка. Доручення.
10. Вимоги до оформлення окремих інформаційних документів. Записка (пояснювальна, доповідна), рапорт.
11. Вимоги до оформлення документів з кадрових питань. Заява. Різновиди заяв. Спільне та відмінне.
12. Специфіка дипломатичної документації: поняття, види. Загальні вимоги до тексту та мови дипломатичних документів. Дипломатичне листування.
13. Специфіка наукового стилю. Основні підстили наукового стилю, коротка характеристика, жанри.
14. Лексичні особливості офіційно-ділового стилю. Вживання паронімів, професіоналізмів, однозначні й багатозначні слова. Мовні кліше та штампи.
15. Лексичні та фразеологічні особливості наукового стилю. Наукові мовні штампи.
16. Морфологічні особливості офіційно-ділового стилю. Вживання іменників і особливості відмінкових закінчень родового, давального, кличного відмінків. У яких реквізитах вживають зазначені форми іменників, які особливості запису?
17. Рід іменників, особливості визначення роду іншомовних іменників та їх узгодження з прикметниками у фахових та наукових текстах.
18. Вживання займенників в офіційно-діловому та науковому стилях. Мовний етикет української науки.
19. Вживання прикметників в офіційно-діловому та науковому стилях, утворення ступенів порівняння прикметників, правила утворення присвійних прикметників.

20. Числівники в офіційно-діловому стилі. Особливості запису цифрової інформації в документах, числівники у позначенні дат. Особливості узгодження числівників з іменниками. Відмінювання числівників.
21. Дієслово в офіційно-діловому стилі. Особливості вживання особових дієслів, наказового способу дієслів. Особливості дієслівного керування.
22. Вживання активних дієприкметників в офіційно-діловому та науковому стилі. Особливості їх перекладу.
23. Вживання прийменників в офіційно-діловому та науковому стилі. Прийменники ПО та ПРИ. Особливості перекладу російських конструкторів з цими прийменниками на українську.
24. Синтаксичні особливості офіційно-ділового та наукового стилю.
25. Культура мови й мовлення як основа фахової мовленнєвої компетенції. Комунікативні ознаки (критерії) культури мови.
26. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Види публічних виступів. Підготовка до публічного виступу. Самопрезентація. Імідж ділової особи.
27. Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі. Політкоректність, толерантність, етика. Мовний та мовленнєвий етикет. Невербальний етикет.
28. Термін як основна одиниця наукового стилю. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
29. Типи словників. Термінологічні словники.
30. Особливості перекладу фахових текстів. Буквальний, адаптивний переклад.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчально-методична

1. ДСТУ 4163:2020 «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» URL : <https://classroom.google.com/u/0/c/ODkyNTY1MjYzMDBa> (дата звернення 28.12.2024)
2. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» URL : <https://classroom.google.com/u/0/c/ODkyNTY1MjYzMDBa> (дата звернення 28.12.2024)
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення 28.12.2024)
4. Кіщенко А. М. Українська мова за професійним спрямуванням : метод. вказівки до практичних занять з курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Одеса : ОЛДІ+, 2024. 37 с.
5. Мультимедійні презентації лекцій з дисципліни URL : <https://classroom.google.com/c/MTQ1MDgwMDg2OTIw/p/NjI1NTgzMTc3MTc3/details> (дата звернення 28.12.2024)
6. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Українська мова за професійним спрямуванням : робочий зошит-практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 4-те. К.: Алерта, 2017. 216 с. URL : https://drive.google.com/file/d/1mYw4WcaKaMAcMl-2y1jCCfE_FWd88aJw/view (дата звернення 28.12.2024)
7. Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».
8. Силабус.

Основна

1. Азарова Л.Є., Радомська Л.Є. Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах : підручник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 200 с. URL : <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/36351> (дата звернення 28.08.2024)
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
3. Грицина В. І. Практикум з культури фахового мовлення для студентів-біологів. Херсон, 2017. 37 с. URL: <http://surl.li/ehlme> (дата звернення 28.12.2024)
4. Динікова, Л. Ш. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 138 с.
5. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці : Книги - XXI, 2019. 271 с.
6. Кіщенко А. М. Ділова українська мова : метод. вказівки до практичних занять з курсу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини. Одеса : ОЛДІ+, 2024. 39 с.
7. Кіщенко А. М. Українська мова за професійним спрямуванням : метод. вказівки : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, Філол. ф-т. Одеса : «ПолиПринт», 2020. 66 с. URL: <http://surl.li/ehlqm> (дата звернення 28.12.2024)

8. Литвинська С. В., Сібрук А. В., Онуфрійчук Г. І., Стецик Х. М. Ділова українська мова : навч. посіб. Київ : НАУ, 2021. 125 с.
9. Масицька Т. Є. МЗ1 Українська мова (за професійним спрямуванням): навчально-методичні рекомендації до виконання практичних завдань і самостійної роботи для здобувачів вищої освіти факультету міжнародних відносин. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 36 с.
10. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : підручник. Київ : Каравела, 2023. 352 с.
11. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ : Центр учбової л-ри, 2021. 224 с.
12. Підгурська В. Ю. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів нефілологічних спеціальностей. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 200 с. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/33161/> (дата звернення 28.08.2024)
13. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/33841/1/Pidgurska.pdf> (дата звернення 28.08.2024)
14. Требін М. П. Герасіна Л. М. Погрібна В. Л. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика. Х.: Право, 2016. 540 с.
15. Черемська О. С. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 436 с. URL : <https://goo.su/VvQBMgh> (дата звернення 28.12.2024)
16. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-те вид., виправ. і доповнен. Київ: Алерта, 2023. 536 с.

Допоміжна

1. Білоконенко Л. А. Українськомовний міжособистісний конфлікт: стилістика, моделі комунікації, запобігання : монографія. 2-е вид., перероб. і допов. Кривий Ріг : Видавництво ФОП Чернявський Д. О., 2019. 186 с.
2. Богатько В. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Модульний курс : навч. посіб. Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця : Нілан, 2017. 281 с.
3. Вознюк Г. Чужослови в системі української фінансово-економічної термінології: проблеми. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2016. № 842. С. 48–50. URL : <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-842-2016/chuzhoslovy-v-systemi-ukrayinskoyi-finansovo> (дата звернення 28.08.2024)
4. Гетьманчук М. П. та ін. Основи теорії міжнародних відносин: Словник. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 340 с.
5. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» спеціальності 231 Соціальна робота. Укл.: О.І. Боковець. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.

6. Жовнір-Василенко К. В. Петухова О. В. Вплив мови на післявоєнне економічне відновлення України. *Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем : колективна монографія* / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В. ; Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2024. [Підрозділ] 2.8. С. 288-294. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/30197> (дата звернення 28.08.2024)
7. Загнітко А. Мовний простір граматики : монографія. Вінниця : ТОВ "Твори", 2018. 448 с.
8. Канкаш Г.Д. Дипломатичний підстиль як різновид офіційно-ділового стилю сучасної української мови. *Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди*. Харків, 2017. Вип. 46. С.100-106.
9. Коротка Н. В. Етико-лінгвістичні особливості ділового телефонного спілкування англійською мовою. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 5(73). С. 294–297.
10. Ласкава Ю. В., Стасик М. В. Функціонування фемінітивів у фаховому мовленні. *Академічні візії*. Випуск 17 (березень). 2023. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/246> (дата звернення 28.08.2024)
11. Масицька Т., Зельман Л. Вплив професійної комунікації на формування спеціальної лексики і термінології. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип 41. Том 2. С. 135–139.
12. Стахмич Ю. С. Інформаційні технології в перекладі : лабораторний практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 114 с.
13. Степанова Д.В. Підготовка майбутніх фахівців із міжнародних економічних відносин до професійно-дипломатичного спілкування : дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2020. 194 с.
14. Сучасна дипломатія. Термінологічний словник. За редакцією М. З. Мальського, Ю. М. Мороза, І. І. Іжніна. Львів : Коло, 2021. С. 900.
15. Фаріон І. Мовна норма : пошук істини : посібн. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. 256 с.
16. Український правопис. Харків : Фоліо, 2019. 348 с.
17. Щілінська Г. В. Комунікативні бар'єри у процесі міжкультурної взаємодії та шляхи їх подолання. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2015. Вип. 18. С. 50-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2015_18_8 (дата звернення 28.08.2024)

Інформаційні ресурси

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови URL : <https://archive.org/details/velykyislovnyk> (дата звернення 28.08.2024)

2. Вільна енциклопедія Вікіпедія. Категорія: Економічна теорія URL : <http://uk.wikipedia.org> (дата звернення 28.08.2024)
3. Вплив ділових культур на спілкування з іноземними партнерами URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21949/1/Ukr_prof_metod23.pdf (дата звернення 28.08.2024).
4. Електронний підручник з сучасної української мови URL : <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/> (дата звернення 28.08.2024)
5. Інформаційно-пошукова система «Український правопис» на базі чинного правопису URL : <http://newpravopys.mova.info/pravopys.aspx> (дата звернення 28.08.2024)
6. Журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин» URL : <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv> (дата звернення 28.08.2024)
7. Класрум дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» URL : <https://classroom.google.com/u/0/c/ODkyNTY1MjYzMDBa> (дата звернення 28.08.2024)
8. Коректор граматики та орфографії on-line URL : <https://languagetool.org/uk/> (дата звернення 28.08.2024)
9. Корпус української мови URL : <http://www.mova.info/corpus.aspx?11=209> (дата звернення 28.08.2024)
10. Культура мови на щодень URL : <http://maidan.org.ua/arch/mova/1205185431.html> (дата звернення 28.08.2024)
11. Лайфхаки з української мови URL : <https://ukr-lifhacks.ed-era.com/> (дата звернення 28.08.2024)
12. Лінгвістичний портал української мови URL : <http://www.mova.info> (дата звернення 28.08.2024)
13. Сайт Міністерства закордонних справ України URL : <https://mfa.gov.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
14. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України URL : <https://speakukraine.net/> (дата звернення 28.08.2024)
15. Одинадцятитомний «Словник української мови» (СУМ-11) URL : <http://www.sum.in.ua> (дата звернення 28.12.2024)
16. OnlineCorrector URL : <https://onlinecorrector.com.ua/uk/> (дата звернення 28.08.2024)
17. Офіційний сайт української мови URL : <https://ukrainskamova.com/> (дата звернення 28.08.2024)
18. Портал української мови та культури URL : <https://slovnyk.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
19. Публічний електронний словник української мови URL : <http://ukrlit.org/slovnyk> (дата звернення 28.08.2024)
20. Мовний проєкт Р.І.Д. URL : <http://rid.ck.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
21. Російсько-українські словники онлайн URL : <https://r2u.org.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
22. Сайти бібліотек України URL : https://www.xn--80abaqzevto0rc.xn--j1amh/2014/06/blog-post_26.html (дата звернення 28.08.2024)

23. Сайт Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова URL : <http://lib.onu.edu.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
24. Словопедія URL : <http://slovopedia.org.ua> (дата звернення 28.08.2024)
25. Словник. Багатомовний URL : <https://www.slovnyk.org/> (дата звернення 28.08.2024)
26. Словник скорочень української мови URL : <https://abbrs.info/> (дата звернення 28.08.2024)
27. Словотвір. Майданчик для перекладів запозичених слів URL : <https://slovotvir.org.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
28. Тренажер з правопису української мови URL : <https://webpen.com.ua/> (дата звернення 28.08.2024)
29. Український лінгвістичний портал: словники України on-line URL : <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> (дата звернення 28.08.2024)
30. Українські словники on-line на сайті rozum.org.ua URL : <http://www.rozum.org.ua> (дата звернення 28.08.2024)